

KS. ADAM SKRECZKO

METODA WYCHOWAWCZA STOSOWANA PRZEZ KS. LUIGIEGO GIUSSANIEGO

W refleksji o wychowaniu zwykle bierze się pod uwagę takie aspekty: kto, kogo, jakimi metodami i ku czemu prowadzi. Podejmując temat metody wychowawczej stosowanej przez ks. Giussaniego, a więc jednego z istotnych elementów wychowania, zechciejmy najpierw dookreślić czym ono jest w swej istocie i jak było rozumiane przez ks. Gussaniego i powstały z jego inspiracji ruch *Comunione e Liberazione*.

Można przywołać w tym miejscu wiele określeń wychowania, którymi posługiwał się nasz autor. Jednak najbardziej znaczące wydaje się być rozumienie wychowania jako czegoś, co przebudza potrzebę serca do odkrycia istoty swego człowieczeństwa. Takie rozumienie zbiega się z ujęciem ojca świętego Jana Pawła II. On to w *Liście do Rodzin* (n. 16), odpowiadając na pytanie: „Na czym polega wychowanie?”, stwierdził że jest ono „obdarzaniem człowieczeństwem, obdarzaniem dwustronnym”. W takim ujęciu wychowawca wychowuje tym, kim sam jest. Troszczy się o własne człowieczeństwo, aby dobrze wychowywać. Nie oznacza to wcale, że nie szuka adekwatnych metod wychowawczych, ale nie na pierwszym miejscu.

Podstawowym warunkiem tak rozumianego wychowania jest konieczność poznania i uwzględnienia prawdy tego, kim człowiek jest, jaka jest jego natura i co ją konstytuuje. U obu autorów taka podbudowa antropologiczna wydaje się być konieczna. Bez należytego fundamentu antropologicznego, cały wysiłek wychowawczy może okazać się mało skuteczny.

Artykuł ten przybliży zasadnicze rysy metody wychowawczej stosowanej przez ks. Luigiego Giussaniego.

1. PODSTAWA ANTROPOLOGICZNA METODY WYCHOWAWCZEJ KS. GIUSSANIEGO

W każdym człowieku drzemie pragnienie poznania prawdy i znalezienia odpowiedzi na podstawowe pytania związane z ludzkim istnieniem: kim jestem? Skąd przychodzę? Dokąd zmierzam? Jaki jest sens zła, cierpienia, śmierci? Co czeka mnie po tym życiu?

Adekwatną odpowiedź na te pytania daje chrześcijaństwo. „Uniwersalizm chrześcijański wynika z tego roszczenia do bycia prawdą i zanika, jeśli ginie przekonanie, że wiara jest prawdą, dotyczy wszystkich. [...] Jeśli rozum ludzki pragnie znać prawdę, jeśli człowiek stworzony jest dla prawdy, przesłanie chrześcijańskie odwołuje się do otwartości rozumu, by mogło dotrzeć do człowieczego serca. Zatem nie może być żadnego przeciwstawienia, żadnego rozdziału, żadnej obcości pomiędzy chrześcijańską wiarą i ludzkim rozumem, ponieważ oboje spełniają swoją rolę w służbie prawdzie, znajdują w prawdzie swój pierwotny fundament” (Ratzinger, 1998, s. 5).

Warto podkreślić, że pełnia człowieczeństwa, spełnienie w miłości jest możliwe do osiągnięcia. Stała się możliwa dzięki Chrystusowi. On bowiem jest pełnym człowiekiem i pełnym Bogiem.

Tak, jak na różnych metodach opieramy się w różnych dziedzinach ludzkiej aktywności, do naszych ważnych, podstawowych dla życia przekonań także dochodzimy na różnej drodze. W dziedzinie przekonań związanych z religią i wiarą konieczne jest zaangażowanie i podjęcie zwykle długotrwałego wysiłku. Józef Górniewicz traktuje metodę wychowania wręcz jako „sposób współbycia, współprzebywania wychowawcy z wychowankiem w kontakcie bezpośrednim lub pośrednio” (Górniewicz, 2007, s. 86).

Idąc za takim rozumieniem wychowania i stosowania metod, podejmujemy refleksję nad metodą wychowania ks. Luigiego Giussaniego. Dla jasności refleksji, wybraliśmy 3 słowa kluczowe, które oddają istotę tejże metody: tradycja, autorytet i weryfikacja. Ujęcie to poprzedzone zostanie zwróceniem uwagi na podstawy omawianej metody.

2. PODSTAWY TEOLOGICZNE METODY WYCHOWAWCZEJ KS. GIUSSANIEGO

Metoda wychowawcza jaką zaproponował ks. Giussani jest tą samą metodą, jaką Bóg zaproponował człowiekowi pragnąc go zbawić. Zawiera się ona w słowie

wcielenie. Wcielenie, zdaniem księdza Giussaniego, „wyznacza metodę, którą Bóg wybrał, uznając ją za odpowiednią, aby pomóc człowiekowi w dojściu do Niego” (Giussani, 2009, s. 165), w osiągnięciu pełni swego człowieczeństwa. Dla naszego autora całe chrześcijańskie objawienie może być pojmowane jako ukazywanie się Bożej metody, Jego relacji ze stworzeniem. Jak spostrzega M. Campagnaro, w jego pismach „rzeczywistość wcielenia pozostaje najważniejszym tematem” (2017, s. 164). Dlatego istotę charyzmatu *Comunione e Liberazione* – ruchu, który powstał z inspiracji ks. Giussaniego – streścić można w dwóch punktach: przede wszystkim zwiastowanie (orędzie), że Bóg stał się człowiekiem (zdumienie i entuzjazm z tego powodu); po drugie stwierdzenie, że ten człowiek jest obecny w pewnym „znaku” zgody, komunii, jedności wspólnoty, jedności ludu. Można więc stwierdzić, że metoda wychowawcza Giussaniego opiera się zasadniczo na prawdziwe wcielenia.

Zaraz za tym idzie kolejne ważne spostrzeżenie o istotnej roli Kościoła w tej metodzie wychowawczej. Ksiądz Giussani stwierdza: „Kościół jest kontynuacją w historii postaci Chrystusa. Problemem Kościoła będzie więc odkrywanie przeżywanie tej metody, którą posłużył się Bóg” (1997, s. 6). Słowa te, które pochodzą z jednego z pierwszych pism Giussaniego (1960), uwydatniają ten nierozzerwalny dwumian, który występuje we wszystkich jego dziełach: dwumian Kościół–metoda. Kościół jest pojmowany jako metoda, poprzez którą Bóg pragnął i pragnie nam się objawiać, także dzisiaj (Giussani, Alberto, Prades, 2011, s. 59). Dlatego miłość do Chrystusa i do tego towarzystwa, jakim jest Kościół, pozostają czymś nierozzerwalnym. Dzisiaj, kiedy mówi się o Kościele, często eksponuje się ograniczenia ludzi Kościoła. Ludzie nie rozpoznają prawdziwej natury Kościoła. Ktoś, kto doświadczył wydarzenia Chrystusa, rozumie że Kościół jest jedynym miejscem, w którym człowiek może osiągnąć prawdziwe szczęście. Widzi wtedy piękno Kościoła i wiąże się z Kościołem na zawsze, ponieważ jest to więź z prawdą Bożą, którą człowiek spotyka w historii. To znaczy, że Kościół nie jest tylko zewnętrzną wobec mnie instytucją, ale jest najgłębszym wymiarem mnie samego. Dlatego ten, kto spotkał wydarzenie Chrystusa żyjące w Kościele, zawsze kocha Kościół, nawet wtedy, gdy objawia on swoje najbardziej bolesne ograniczenia.

Metoda wychowawcza przekazywania wiary prowadzi nieuniknienie i siłą rzeczy do Kościoła, który u Giussaniego jest najdoskonalszą metodą wybraną przez Boga, by komunikować na siebie. I pozostaje najlepszą metodą do przekazywania wiary, ponieważ w Nim człowiek może doświadczyć Boga żywego w towarzystwie, które sobie wybrał, ażeby było jego kontynuacją w świecie. Wspólnota jest opisana przez Giussaniego jako „wymiar i warunek, aby ludzkie ziarno wydało swój owoc” (2000, s. 211).

3. ISTOTNE ELEMENTY METODY WYCHOWAWCZEJ RUCHU KOMUNIA I WYZWOLENIE

Po tych ważnych uwagach dotyczących podstaw metody wychowawczej stosowanej przez ks. Luigiego Giussaniego i ruch Komunia i Wyzwolenie, przejdziemy teraz do przyjrzenia się istotnym elementom tejże metody. Skupimy się na kluczowych sprawach, aby dostrzec jej wartość i piękno. By to zrobić, skorzystamy z zasadniczego tekstu bibliografii Giussaniego: *Ryzyka wychowawczego* (Giussani, 2002), który będzie pomocą w próbie usystematyzowania jego sposobu pojmowania metody wychowawczej. Ta próba systematyzacji polegać będzie na zwróceniu uwagi na trzy słowa kluczowe, stanowiące jej bazę: tradycja, autorytet, weryfikacja. Jestem przekonany, że te trzy pojęcia, które spróbujemy rozwinąć doskonale streszczają dynamikę metody wychowawczej Giussaniego.

3.1. TRADYCJA

Proponowane przez Luigiego Giussaniego wychowanie docenia tradycję, w której człowiek się urodził, i stanowi przygotowanie do konfrontacji z wszystkim, co niesie życie. Uczy uwagi, odwagi i refleksyjnego podchodzenia do rzeczywistości. Człowiek, na miarę swoich możliwości, swej inteligencji, musi tradycję „przesiewać” i „badać”. Można zaryzykować twierdzenie, że jest to wychowanie wkorzone w kulturę i tradycję, oparte na braterskim współżyciu i współdzieleniu potrzeb (Rynio, Michna, 2003).

Giussani pojmuje tradycję – tzn. relację z przeszłością, która tak wpłynęła na historię, że zrodziła teraźniejszość, w której żyje człowiek – jako pierwotny element, w którym wychowanek rodzi się i dorasta. Tradycja przynosi ze sobą ponadto strukturę dobrze sprecyzowanych wartości, które rozwinęły się w ciągu wieków, z którymi ścieramy się niezależnie od naszej woli i dzięki którym społeczeństwo funkcjonuje. Dla Giussaniego nie istnieje wychowanie bez szczerzej relacji z całym tym bogactwem znaczenia, jakie tradycja, w której człowiek żyje, przynosi ze sobą. Ta relacja z tradycją jest zasadnicza dla naszego autora w rozwoju jego wychowawczego dzieła, stanowi podstawę, na której może rozwijać się poważne wychowanie, które dotarłoby do sedna prawdy rzeczywistości.

To w tę tradycję wprowadzają nas nasi rodzice, wydając na świat: ona to stoi u naszych początków i stanowi podstawę naszego wychowania. Dla Giussaniego rodzice są pierwszymi wychowawcami, którzy mają obowiązek przypominać

dzieciom, że wszystko, co ich otacza, ma sens. Istotnie, dla Giussaniego, rodzina w pełni wypełnia swoje zadanie wychowawcze wobec swoich dzieci, kiedy wychowuje je do sensu życia (Giussani 2003a, s. 115).

W dzisiejszym społeczeństwie wychowanie dzieci, jak stwierdza ksiądz Giussani, nie jest już podstawowym zadaniem rodzicielskim; stało się drugorzędne „w stosunku do innych spraw, takich jak zdrowie, przygotowanie do zdobycia dobrego miejsca w pracy, a więc w społeczeństwie (s. 115-116). Pierwszą i podstawową troską wychowawczą, jaką rodzice powinni mieć wobec swoich dzieci, jest dla Giussaniego wprowadzenie ich w wiedzę o rzeczywistości, uściślenie i rozwinięcie tradycji, którą sami otrzymali.

Tradycja zostaje nam dana jako ziarno, które powinno dojrzewać i utożsamiać się z całą naszą osobą. To właśnie poprzez to dojrzewanie następuje przejście od tradycji pojmowanej nieświadomie do pewności, przekonania (Giussani 2003b, s. 183-184). To jest generujący proces, który może się zrealizować, jeśli danemu nam „ziarnu” tradycji mądrzy wychowawcy pomogą dojrzeć w wolności.

3.2. AUTORYTET

Nie istnieje prawdziwe wychowanie bez autorytetu, który – jak przypomina Giussani – etymologicznie oznacza „to, co pozwala wzrastać” (Giussani 2002, s. 78). Najogólniej mówiąc, autorytetem jest Chrystus, który wprowadził nas w chrześcijańską koncepcję, w pewien konkretny sposób – wcielając się, stając się ciałem. Podążanie za autorytetem jest posłuszeństwem metodzie, jaką posłużył się Bóg, tej samej metodzie, którą posługuje się i proponuje charyzmat ruchu Komunia i Wyzwolenie. Zauważmy, iż nie są to kwestie, od których możemy abstrahować, podejmując zaszczytną, choć trudną, sztukę wychowania człowieka. Niewątpliwie przyjęcie Chrystusa i tego, co od Niego pochodzi, czyni proces wychowania łatwiejszym i skuteczniejszym, gdyż daje stabilny fundament i wskazuje na adekwatną metodę wychowania.

Dla Giussaniego autorytet jest tą osobą, która, znając doskonale rzeczywistość, ukazuje młodemu człowiekowi głęboką prawdę o nim samym. Osoba z autorytetem to osoba, która już doświadczyła otrzymanej tradycji, jako prawdziwej i będącej nośnikiem znaczenia. W ten sposób może ją przekazywać, pomagając młodemu człowiekowi zrozumieć prawdziwy sens jego życia.

Genialność wychowawcza Giussaniego polega na uwypukleniu, że prawdziwe wychowanie opiera się na spotkaniu z autorytatywną osobą, która pokazuje

wychowankowi swoim życiem możliwość całkowitego spełnienia siebie, przeżywając rzeczywistość zgodnie z całością jej czynników (Scola, 2004, s. 75).

Wychowawca, świadek wiarygodności tradycji, musi być ponadto osobą spójną. Spójność jest zasadnicza w procesie wprowadzania młodego człowieka do rzeczywistości. Kiedy Giussani mówi o spójności wychowawcy, nie ma na myśli spójności etyczno-praktycznej (jak gdyby nie mógł nigdy doświadczyć słabości i wątpliwości w wierze), ale mówi o „spójności ideowej”, tzn. o byciu spójnym z początkową hipotezą, jako fundamentem całego życia.

Pierwszymi autorytetami dla młodego człowieka są rodzice, którzy posiadają nieuniknioną autorytatywność w stosunku do dzieci, co wiąże się z wielką odpowiedzialnością. Zdrowe wychowanie zależy w znacznej mierze od świadomości rodziców w swojej misji bycia autorytetem, tzn. wiarygodnym świadkiem tego, co oni sami otrzymali. W tym sensie Giussani dostrzega podstawową słabość współczesnego systemu wychowawczego, właśnie w braku autorytetu ze strony rodziców, którzy pod pretekstem pozostawiania dziecka wolnym, nie dają mu trwałego narzędzia, ażeby mogło ono osądzać otaczającą je rzeczywistość, tradycję, w której wyrasta i w ten sposób zrozumieć samego siebie.

Dalej autorytet znaleźć może człowiek w Kościele. Ten autorytet pozwala mu wzrastać i dzięki swojej spójności daje mu do zrozumienia, że hipoteza jest możliwa do zrealizowania. Eklezjalna wspólnota daje młodemu człowiekowi możliwość zweryfikowania hipotezy w konkretnym doświadczeniu, ażeby mógł się przekonać, że to, co utrzymał, jest prawdziwe. Ważne, aby on zechciał „pójść za”.

Do precyzyjnego ujęcia natury analizowanej metody przyczynia się pojęcie „naśladowania”, „pójścia za” autorytetem. Jest ono istotne nie tylko w momencie wydarzenia, ale jest obecne w każdym momencie rozwoju. „Pójście za” zakłada powtarzalność. Nie chodzi o automatyzm, ponieważ tak pojmowane życie składa się z aktów, które z biegiem czasu stają się bardziej świadome, bogate w świadomość wiary, a zatem człowieczeństwa. Zawsze pojawi się pokusa oderwania się od tego „pójścia za”, wskutek zarozumiałstwa, że już się zna to, za czym się podąża, odrzuca się tym samym korektę i możliwość spełnienia. Wielkim błędem owej metody, jest jej zawieszenie w przekonaniu, że można ją zastąpić własną zdolnością. Jest to w gruncie rzeczy akt irracjonalny. Jeśli bowiem rozum ujmemy jako świadomość rzeczywistości według całości jej czynników, to każda cząstkowość niszczy rozum i tym samym omawianą metodę.

3.3. OSOBISTA WERYFIKACJA I PODJĘCIE RYZYKA

Mówiąc o roli autorytetu nie należy zapominać o osobistym zaangażowaniu wychowanka, tzn. osobistej weryfikacji tego, co otrzymuje. Chodzi o dobrze pojętą krytykę tego, co zostaje zaproponowane przez autorytet, czy to rodziców, czy innych wychowawców. Prawdziwie wychowanie musi więc być wychowaniem do krytyki.

Naszemu autorowi nie wystarcza wiarygodne zaproponowanie tradycji przez jakiś autorytet: ta sprawa pozostaje zasadnicza, ale jeśli nie ma w wychowanku żywego zainteresowania zweryfikowania takich propozycji, proces wychowawczy nie może zostać skutecznie zakończony. W tym młody człowiek jest absolutnie autonomiczny: nikt nie może go zastąpić w tym zadaniu, inicjatywa musi wyjść od niego samego (Giussani, 2002, s. 82).

Proces weryfikacji jest aspektem wielokrotnie podkreślanym przez ks. Giussaniego jako bardzo istotny. Otóż, aby naprawdę zweryfikować, „trzeba zaangażować całą swoją osobę z jasną i otwartą uważnością” (Giussani, 1995, s. 111). Młody człowiek nie może biernie poddawać się temu, co zostało mu przekazane przez wychowawcę: musi poważnie zaangażować się w propozycję, która została mu przedstawiona. Giussani, charakteryzując wychowanie jako czynność otwartą na hipotezę Objawienia, wychodzi z założenia, iż kierujący się poczuciem realizmu i rozumnością człowiek, jest zdolny do osądu i przyjmowania postawy krytycznej.

Najtrudniejsze jest więc zaakceptowanie tego, że aspekt weryfikujący działanie wiąże się z zaangażowaniem. Angażując się zawsze ryzykujemy – w takim prostym, typowym, potocznym znaczeniu słowa „ryzyko”. Prawdziwie więc wychowanie musi zawierać ryzyko, które rodzi się z wolności wychowanka. Giussani kładzie bardzo duży nacisk na poszanowanie tej wolności: moje „tak” dla Chrystusa nie może być owocem moralistycznego nakazu, ale musi rodzić się ze spotkania z pięknem życia, które przynosi Jezus Chrystus.

Giussani mocno podkreślał, że bez szczerego i egzystencjalnego zaangażowania wychowanka nie zostanie zrealizowane dobre wychowanie. Tu gdzieś leży genialność metody wychowawczej Giussaniego. Angelo Scola komentuje konieczność osobistej weryfikacji zaproponowanej w książce *Ryzyko wychowawcze*, zwracając uwagę, że Giussani nie zamierza jedynie przedstawiać metody wychowawczej, która byłaby bliższa pragnieniu autonomii, jakie odczuwa młody człowiek. Zdaniem Scoli chodzi tutaj o coś o wiele głębszego: „o uznanie najważniejszej struktury relacji między «ja» a rzeczywistością. Na mocy tej struktury, jeśli nie zaangażuje się wolność człowieka, zostaje on pozbawiony dostępu do prawdy” (Scola, 2010, s. 79). W tym sensie zasadniczą

rzeczą jest, by wychowawca wzbudził u wychowanków to pragnienie zaangażowania się, ażeby dobrowolnie postanowił pomóc zweryfikować otrzymaną propozycję.

Według Giussaniego wychowanie nie może być zredukowane do uproszczenia niektórych idei, czy też jałowego przekazywania koncepcji. Ono musi ściśle przylegać do życia wychowanka. Musi dokonywać się w wolności. Stąd wolność jest zasadniczą podstawą proponowanej metody wychowawczej. Wolność, przeżywana w pełni we wspólnocie wierzących, jest ważnym warunkiem skutecznego wychowania.

Pojęcie wolności, jak twierdzi Scola, jest kluczem do zrozumienia metody wychowawczej Giussaniego. Dla Scoli rozwój, jaki koncepcja wolności zakłada w myśleniu edukacyjnym Giussaniego, czyni to pojęcie wyjątkowym. Ksiądz Giussani utożsamia bowiem szczyt propozycji wychowawczej „w doświadczeniu niebezpieczeństwa nieodłącznie związanego z wolnością” (2010, s. 84).

ZAKOŃCZENIE

Celem tego artykułu było przedstawienie oryginalnej metody wychowawczej, owocu duszpasterskiego i pedagogicznego doświadczenia ks. Luigiego Giussaniego.

Podsumowując tę krótką analizę można stwierdzić, że metoda wychowania zaproponowana przez ks. Giussaniego jest metodą wybraną przez samego Boga (objawienia się poprzez rzeczywistość ludzką bardzo konkretną) nie przestała być aktualna również dzisiaj. Wyjątkowa Obecność (Chrystus) komunikuje się poprzez ludzką rzeczywistość Kościoła – Mistyczne Ciało Chrystusa, Towarzystwo (Komunię) osób zrodzone z wiary „pewnego” człowieka. W zetknięciu z taką ludzką, a zarazem Bożą obecnością następują elementy w artykule przedstawione. Nie likwiduje tej prawdy to, że ludzki element tej Obecności jest kruchy i jego słabość może przeszkadzać wielu w uznaniu drugiego – Bożego pierwiastka.

Myśl Giussaniego, która „otwiera nową drogę dostępu do elementarnych ludzkich doświadczeń” (Scola, 2010, s. 53), nie może być zamknięta w sztucznych schematach, ale jest źródłem wciąż nowych inspiracji. Właśnie z tego powodu, może być inspiracją zarówno dla świata edukacji, jak i dla duszpasterskiej opieki Kościoła.

BIBLIOGRAFIA

- CAMPAGNARO, M. (2017). *Wiara to fascynujące spotkanie. Przekaz wiary w społeczeństwie sekularyzm na podstawie pism Luigiego Giussaniego*. Warszawa: Oficyna Wydawniczo-Poligraficzna ADAM.
- GIUSSANI, L. (1995). *Alla ricerca del volto umano. Contributo ad una antropologia*. Milano: Rizzoli.
- GIUSSANI, L. (1997). *Porta la speranza – primi scritti*. Genova: Marietti 1820.
- GIUSSANI, L. (2000). *Zmysł religijny*. Tłum. K. Borowczyk. Poznań: Pallottinum.
- GIUSSANI, L. (2002). *Ryzyko wychowawcze*. Tłum. A. Surdej. Kielce: Jedność.
- GIUSSANI, L. (2003a). *Doświadczenie jest drogą do prawdy*. Tłum. D. Chodyniecki. Kielce: Jedność.
- GIUSSANI, L. (2003b). *Il miracolo dell'ospitalità: Conversazioni con le Famiglie per l'Accoglienza*. Milano: Piemme.
- GIUSSANI, L. (2009). *Chrześcijaństwo jako wyzwanie. U źródeł chrześcijańskiego roszczenia*. Tłum. D. Chodyniecki. Poznań: Pallottinum.
- GIUSSANI, L., ALBERTO, S., PRADES, J. (2011). *Zostawić ślady w historii świata*. Tłum. M. Wójcik-Cifolletti. Opole: Wydawnictwo i Drukarnia Św. Krzyża w Opolu.
- GÓRNIOWICZ, J. (2007). *Teoria wychowania (wybrane problemy)*. Olsztyn: Olsztyńska Szkoła im. Józefa Rusieckiego.
- RYNIO, A., MICHNA M. (2003). Antropologiczne podstawy wychowania w rozumieniu ks. Luigi Giussaniego. *Roczniki Nauk Społecznych*, 30(2), s. 87-103.
- RATZINGER, J. (1998). Pomiędzy wiarą i rozumem. *W drodze*, 12, 5-21.
- SCOLA, A. (2010). *Un pensiero sorgivo*. Genova-Milano: Marietti 1820.

METODA WYCHOWAWCZA
STOSOWANA PRZEZ KS. LUIGIEGO GIUSSANIEGO

STRESZCZENIE

Artykuł przybliży metodę wychowawczą, owoc duszpasterskiego i pedagogicznego doświadczenia ks. Luigiego Giussaniego, kapłana diecezji mediolańskiej i założyciela ruchu Komunia i Wyzwolenie. Dla przejrzystości analizy, wybrano 3 słowa kluczowe, które oddają istotę tejże metody: tradycja, autorytet i weryfikacja. Ujęcie to poprzedzone zostało zwróceniem uwagi na podstawy omawianej metody. Metoda wychowania zaproponowana przez ks. Giussaniego nie przestała być aktualna również dzisiaj.

Słowa kluczowe: wychowanie; metoda wychowawcza; wiara; Kościół; tradycja; autorytet.

THE EDUCATIONAL METHOD
USED BY FR. LUIGI GIUSSANI

SUMMARY

This article presents the educational method, the fruit of the pastoral and pedagogical experience of Fr. Luigi Giussani, a priest of the diocese of Milan and a founder of the Communion and Liberation movement. For the sake of clarity of the analysis, 3 key words have been chosen to capture the essence of this method: tradition, authority and verification. This approach is preceded by paying attention to the foundations of the method discussed. The method of upbringing proposed by Fr. Giussani has not lost its relevance even today.

Keywords: upbringing; educational method; faith; Church; tradition; authority.